

OMFATTANDE PROJEKT. "Alla rynkor är på plats, som de ska i min ålder", säger Tauba Katzenstein när hon får se bilden som Mikael Jansson har tagit. "Det var kärlek vid första ögonkastet", säger Mikael Jansson om när han mötte Tauba Katzenstein. Foto: Jonas Ekströmer/TT

Prisas för unikt fotoprojekt

KULTUR OCH NÖJE

Årets stipendium från Micael Binfelds stiftelse går till den svenske världsfotografen Mikael Jansson som i ett omfattande projekt porträtterar runt 100 överlevare av Förintelsen.

Projektet är unikt på flera sätt. Mikael Jansson träffar och porträtterar svenska överlevande, den yngsta är 78 år och den äldsta 102 år. Den kommande utställningen "Witnesses" är också ett samarbete mellan Moderna Museet och Kulturhuset Stadsteatern.

För Micael Binfeld var valet av årets stipendiat självklart.

–Det här projektet står ut i sin unicitet. Dels därför att Mikael Jansson är en av världens mest begåvade fotografer. Dels för att samarbetet med Moderna museet och Kulturhuset Stadsteatern gör

att det här viktiga projektet har en potential att nå väldigt många människor.

Tauba Katzenstein, 92 år, som bor på Judiska hemmet i Stockholm är en av dem som medverkar i projektet.

–Förhoppningsvis kommer människorna att lära sig något av det förflutna och kan jag bidra med minsta lilla så gör jag det, säger hon.

Under andra världskriget tvingades Tauba Katzenstein utföra slavarbete och hon var internerad på flera koncentrationsläger, bland andra Auschwitz, Sachsenhausen och Ravensbrück.

–Det är något som jag bär

med mig på dagarna och på nätterna. Man lär sig leva med det. Beviset är att jag lever fortfarande.

Tauba Katzenstein berättar hur hennes mormor gasades ihjäl i en lastbil i Chelumno, som en av försökspersonerna under experiment för att ta fram de bästa metoderna för massavrättningar. Kläder som tillhört de mördade anlände i mängder för att sorteras och återanvändas. Tauba Katzenstein minns hur hon själv vid en transport försökte spara en liten bit bröd – den som inte ransonerade dog av svält – och hur den stals av en medfånge.

–Det var överleva eller dö. Man blev som ett rovdjur själv. De förvandlade människor till hemiska varelser och att komma ur kriget med heder i behåll, bara det var ett konststycke.

Tauba Katzenstein har frågat sig själv många gånger hur hon lyckades överleva. Det enda svaret hon har är att det beror på slumpen.

–Man visste aldrig någonting och ibland orkade man inte ens vara rädd. I Auschwitz var jag totalt bortkopplad mentalt. Jag var inte rädd, inte hungrig. Jag var ingenting, jag var... ett mekaniskt kroppshölje, ingen människa.

När hon nära krigsslutet anlände till Sverige med andra överlevare möttes hon av fotografer som ropade att de skulle visa glädje över befriandet.

–Jag kände ingenting. Jag kunde lika gärna vara på väg till gaskammaren. Jag tror det var någon sorts mekanism att koppla bort allt för att kunna...

–Överleva, fyller Micael Binfeld i.

–Nej, inte för att kunna överleva, för att kunna dö, svarar Tauba Katzenstein.

Det har betytt mycket för Tauba Katzenstein att träffa fotografen Mikael Jansson och dela med sig av sin historia.

–Det har liknat kärleken, eller hur? säger hon till Mikael Jansson som håller med.

Trots Mikael Janssons långa erfarenhet av fotografiska projekt runt om i hela världen upplever han det här som något speciellt.

–Det har varit fantastiskt att träffa alla och höra deras historier. Självklart också väldigt tungt och rörande. Det har varit ganska svårt att fokusera på att ta bilden efter berättelserna, men det har varit jättestort också.

Tauba Katzenstein tycker att han gör mer än många myndigheter och organisationer för att belysa Förintelsen.

–Det känns mer engagerat och personligt. Du gör något väldigt stort, Mikael, säger hon.

Planen är att utställningen ska visas på flera museer. Alla möten med de överlevande har både fotograferats och filmats och många av de personliga berättelser-

na kommer att finnas med i utställningen.

–De överlevandes blotta existens och hela den här utställningen som Mikael Jansson producerar är ett bevis mot alla dem som förnekar eller försöker förminska Förintelsen. Därför blir de här sista berättelserna så oerhört viktiga, säger Micael Binfeld. (TT)

Stina Lagerkvist

FAKTA

MICAEL BINDEFELDS STIPENDIUM

• Micael Binfelds Stiftelse delar varje år ut ett stipendium till projekt som förmedlar berättelser om Förintelsen. Stipendiet överlämnas i dag den 27 januari, i samband med Förintelsens minnesdag. I år delas det ut av Prinsessan Christina vid en ceremoni på Dramaten i Stockholm och summan är 400 000 kronor.

Parnevik glad över att namnet lever vidare i nöjesbranschen

TV **Bosse Parnevik är sist ut i årets "Stjärnorna på slottet". På hans dag blir det både imitationer och golf. "Vi hade mycket roligt", säger underhållningsveteranen.**

Han är den äldsta deltagaren i den pågående säsongen av "Stjärnorna på slottet" och en av dem med längst karri-

är. Imitatören och komikern Bosse Parnevik, 79 år, fick sitt genombrott redan i början av 1960-talet.

Parnevik berättar att han tackade ja efter att ha fått vara med och styra vilka andra stjärnor som skulle bjudas in till slottet.

–Det fattades väl någon och så föreslog jag några och sa att om de kommer med så

kan jag ställa upp. Man tog hänsyn till vad jag tyckte, berättar han.

–Jag nämnde Björn Skifs, Ann-Louise Hanson och Bert-Åke Varg. Skifs, han har väl alltid tackat nej men jag är glad över att det blev Ann-Louise. Vi har varit grannar i några år och som hon nämnde i sitt program var det jag som uppmuntrade henne att göra imitationer, och

det har hon ju lyckats bra med.

Ann-Louise Hanson var också den enda som han kände innan han reste till slottet i somras. Väl där kom han väl överens med alla deltagare.

På hans dag blir det bland annat en frågesport om hans gamla nummer och imitationer. Men det blir också golfspel – Bosse är ju som bekant

far till golfproffset Jesper Parnevik.

–Vi tar korta slag, det fanns en damm där och bollen skulle hamna i den. Jag höll lite extralektioner med Marianne (Mörck) för hon hade ingen aning om vad det handlade om. Men sedan tog hon över min instruktion med de andra på ett väldigt roligt sätt, jag hoppas att det kommer med.

Eftersom Bosse är far till Jesper är han således farfar till artisten Peg Parnevik. Han berättar att han är glad över att namnet Parnevik lever vidare i nöjesbranschen.

–Så länge det är i positiva sammanhang. Man är stolt över dem, faktiskt, säger han. "Stjärnorna på slottet" sänds i SVT1 på lördag klockan 20.00. (TT)

Linus Brännström